

ایرن نمیروفسکی

سویت فرانسوی

برگدان: مهستی بحرینی

۷۲۱۱۹۹۲ نشانه ملکه ایرانیه و ملکه ایرانی

انتشارات نیار

ایرن نمیروفسکی نخستین بار، پس از انقلاب روسیه، هنگامی که حکومت شوروی برای سر پدرش جایزه تعیین کرد، مجبور به جلای وطن شد. پس از چند سال سرگردانی در فنلاند و سوئد، در پاریس اقامت گزید. ایرن، پیش از آنکه در ۱۹۲۹ دست‌نویس رمان «داوید گولدر» را برای برنار گراسه بفرستد، با تسلطی که به هفت زبان داشت، و با تجربیاتی پرماهیه و دلبستگی شدید به ادبیات، آثار فراوانی منتشر کرده بود. او که سال‌ها به ناحق مورد بی‌توجهی قرار گرفته بود، پس از چاپ این رمان (سویت فرانسوی)^۱، نویسنده‌ای الهام‌بخش شد و پل موران، دریو لا روشن و ژان کوکتو زبان به ستایشش گشودند. اما ده سالی بیش نپایید که این رؤیا به کابوس مبدل گردید. ایرن نمیروفسکی قربانی «آریایی‌شدن» انتشارات شد و دیگر حق انتشار آثارش را با نام خود نداشت. شوهرش میشل نیز از حق ادامه کار محروم شد. سپس جنگ خانه و کاشانه‌اش را، و پس از آن، زندگی‌اش را از او گرفت. ناگزیر به جاده‌های مهاجرت کشانده شد. نخست در روستایی در موروان پناه جست، سپس به آشویتس تبعید شد و در آنجا، در ۱۹۴۲، به قتل رسید.

۱. سویت در موسیقی به اثری گفته می‌شود که از قطعاتی متعدد و متوالی، همگی در یک مایه، تشکیل شده باشد. - م.

دیباچه

در ۱۹۲۹، برنار گراسه که از خواندن دستنوشتی با عنوان «داوید گولدر»، که با پست دریافت کرده بود، سخت به شوق آمده بود بی درنگ تصمیم به چاپ آن گرفت. اما هنگامی که خواست بانویسندۀ آن قرارداد بینند متوجه شد که نویسنده از بیم شکست نه نامی از خود به جا گذاشته است و نه نشانی، و تنها شماره صندوق پستی را نوشته است. گراسه، ناگزیر، آگهی کوتاهی در روزنامه‌ها چاپ کرد و از نویسنده اسرارآمیز خواست که خود را به او بشناساند.

چند روز بعد، هنگامی که ایرن نمیروفسکی آمد و خود را معرفی کرد، برنار گراسه نمی‌توانست باور کند که زن جوان به ظاهر شاد و آرامی که بیش از ده سال از زندگی اش در فرانسه نمی‌گذشت، واقعاً همان کسی باشد که این کتاب درخشنان، دردناک، بدیع و به خصوص استادانه را نوشته است. اثری که نویسنده، معمولاً در سین پختگی از عهدۀ نوشتنش بر می‌آید. گراسه، با همه ستایشی که نسبت به او احساس می‌کرد، چون هنوز شک داشت به تفصیل سوال‌هایی از او کرد و سرانجام مطمئن شد که او نیامده است تا با وامدادن نام خود به نویسنده سرشناسی که نمی‌خواهد به هویتش پی ببرند، نقش نویسنده را بازی کند.

داوید گولدر، پس از انتشار، با استقبال گرم همه منتقدان روبرو شد به طوری که ایرن نمیروفسکی، در مدتی کوتاه، به شهرت رسید و نویسنده‌گانی یکسر متفاوت با یکدیگر، از ژوژف کسل یهودی گرفته تا روبر برازیاک سلطنت طلب، دست راستی افراطی و ضدیهود، که پاکی نثر این زن تازه پا گذاشته به جهان ادب

جنگ

گرم. مردم پاریس در بارهٔ هوای بهار چنین می‌گفتند. شب جنگ بود و آژیر. اما شب محو می‌شود و جنگ دور است. آن‌ها یکی که نخوابیده بودند، بیماران بستری، مادرانی که پسرانشان در جبهه بودند، زن‌های عاشقی که چشم‌هایشان از فرط گریه فروغ خود را از دست داده بود، نخستین صدای آژیر را می‌شنیدند. این صدا هنوز نفسی عمیق بیش نبود، همچون آهی بود که از سینه کسی که دچار تنگی نفس شده است، بر می‌آید. می‌بایست چند لحظه‌ای بگذرد تا سراسر آسمان پر از هیاهو شود. این هیاهو از دور می‌آمد، از اعماق افق، گویی شتابی در کارش نبود! خفتگان، در خواب می‌دیدند که دریا موج‌ها و سنگریزه‌هایش را به جلو می‌راند، توفانی در ماه مارس جنگل را تکان می‌دهد، یا گله‌ای از گاوها به سنگینی می‌دوند و زمین را با سمهایشان به لرزه در می‌آورند تا اینکه سرانجام، خواب جای خود را به بیداری داد و مرد، در حالی که هنوز چشم‌هایش را درست بازنگرده بود، آهسته پرسید: — آژیر می‌کشدند؟

زن‌ها، به همان زودی، عصبی‌تر و چالاک‌تر از همیشه، سرپا بودند. بعضی از آن‌ها پس از بستن پنجره‌ها و دریچه‌ها، دوباره می‌خوابیدند. روز قبل، دوشنبه ۳ژوئن، برای نخستین بار از هنگام شروع این جنگ، پاریس بمباران شده بود اما